

HANN RINDAR PRÍSIN FYRI OKKARA BÍLIGU KLÆÐI

EIN T-SHIRT FYRI 99 KRÓNUR OG EITT PAR AV BUKSUM FYRI 199 KRÓNUR
– NEI, KLÆÐI NÝTAST IKKI VERÐA STÖRSTU ÚTREIÐSLURNAR FYRI
HÚSARHALDINI. FAKTUM ER, AT KLÆÐI ERU ALT OV BÍLIG – OG TEY, SUM
GJALDA STÖRSTA PRÍSIN, ERU KVINNUR OG BØRN Í BANGLADESH

KLÆÐI

Inna Törnroos
Inna@sosialurin.fo

Næstu ferð, tú fert inn í ein klæðna-handil, hygg so eftir litla lepanum á klæðunum og les, hvat stendur har. Í nógvum fœrum stendur tað »Made in Bangladesh«.

Heili 250 seymivirki eru nevniliga í Bangladesh, og klæðnamerki sum Esprit, Vero Moda, Lewis, Replay og H&M seyma stóran part av sínum klæðum har.

Yvir tríggar miljónir fólk arbeiða við klæðnaframleiðsluni, og 80 prosent av teimum eru kvinnur. Kvinnur, ið arbeiða fyri so vánaliga lön, at tær ikki hava ráð at geva børnunum mat ella ein rættan bústað, og nógvur kunnu heldur ikki keypa bind.

220 krónir um mánaðin – tað er lönin, tær arbeiða 12 tímar um dagin fyri. Tá arbeiðsdagurin er liðugur, byrjar húsarhaldsarbeiði. Børnini sleppa mangan at klára seg sjálvi, meðan mamman arbeiðir, men í summum fœrum er okkurt líknandi barnagarði, har tey kunnu vera.

Og samstundis keypa vit í vesturheiminum meira og meira klæði. Ein svensk kanning vísir, at fimtahvør svensk kvinna keypur klæði hvørja viku. Mótaíðnaðurin vil, at vit skulu keypa nýtt, og lági prísurin ger, at vit hava ráð til tess.

Í 2011 útflutti Bangladesh klæði fyri 18 miljardir dollarar. Made in China, sum tað oftani stóð á klæðunum fyrr, er í mongum fœrum skift út við Made in Bangladesh, tí at kinesisku lönirnar eru hægri og tí ikki líka kappingarfærar sum tær í Bangladesh.

Lönin er hækkað

Corporate Social Responsibility (CSR) er ein felagskapur, sum arbeiðir fyri, at viðurskiptini skulu gerast betri fyri tey, sum starvast innan klæðnaíðnaðin, og hóast ein lön upp á 220 krónur um mánaðin ljóðar sera lág – ella 10 krónur um dagin – so er hon faktiskt hægri nú, enn hon var fyri nøkrum árum síðani. Í 2010 mótmældu túsundtals seymikonir lönina, sum tá var 136 krónur um mánaðin, og tað eydnaðust at hækka hana til 220 krónur.

Mótaketurnar verja seg við, at tær kunnu onki gera, tí tað eru londini sjálvi, sum avgera lön-

Vilja hava hægri lön

Fyritøkan Bestseller, sum millum annað eigur merkini Name it, Only, Vila, Vero Moda, Jack Jones og Pieces, skrivur soleiðis á heimasíðuni um støðuna í Bangladesh:

»Vit stuðla gjøgnumføring av hægri lön í Bangladesh, tí vit halda, at tann lógarfesta minstalönin er ov lág. Bestseller eigur tó ongar verksmiðjur, og tá ið vit ikki eru einastu samstarvspartar hjá okkara vetiarum, kunnu vit ikki tryggjað arbeiðsfólkunum eina hægri lön við at hækka okkara keypsprísir. Vit hava tó tætt samskipti við okkara veitarar og onnur, sum hava áhugað í ídnaðinum, og vit royna at finna eina loysn, sum skal gagna ídnaðinum sum heild. Í ár hevur Bestseller saman við øðrum altjóða fyritøkum skriva eitt bræv til forsætisráðharran í Bangladesh við ynski um hægri minstulön«.

irnar, og eftirsum at fátæka landið Bangladesh fegið vil hava øll tey arbeiðsplássini, sum klæðnaíðnaðurin gevur, verður ikki so nógv gjørt við trupulleikan.

Men nógv vilja verða við at mótaketurnar kunnu gera meir, enn tær gera, tí verksmiðjurnar vilja hava kundar, og setur kundin krøv, mugu tey oftani lúkast.

Stjórin fyri H&M, Karl-Johan Persson, hevur verið á vitjan í Bangladesh og sjálvur sæð viðurskiptini hjá kvinnunum.

– Vit halda, at tað er týðningarmikið, at seymikonurnar kunnu liva av síni lön, men vit sum einsamallur keypari kunnu ikki gera so nógv. Vit vilja, at tey, sum stýra í landinum, skulu hækka minstulönina – men sjálvandi skilji eg, at tað er torført, av tí at landið samstundis má verða kappingarfært, sigur hann.

Karl-Johan Persson heldur at besti háttur at hjálpa einum fátækum landi er at skapa arbeiði – men tá lönin, fólk ið fær fyri arbeiði, ikki ber til at liva fyri, er spurningurin, um nakað er vunnið.

Hvat kunnu vit sum brúkarir so gera?

Jú, tað er faktiskt hjá okkum, tað byrjar. Tí keypa vit ikki bílig klæði, verða tey heldur ikki gjørd. Um vit keypa dýrari klæði og ikki keypa so ofta, skilja mótaketurnar kanska boðskapin – at tað, tær gera, ikki ber til í longdini, og at vit sum brúkarar hava skilt tað. Best er sjálvandi at keypa second-hand – bæði fyri umhvørvið og støðuna í Bangladesh.